

Documentatie sessie 01 – Economische sturing

John Huige: Agenderen is belangrijk als onderdeel van transities¹

H 6 Ontwerpagenda

Onder een agenda wordt in dit verband verstaan: politieke en maatschappelijke visies, probleempercepties en kansen en mogelijkheden om deze om te zetten in verbeterings- en/of veranderingstrajecten. Agenderen is daarmee een sturingsproces. Door een agenda goed op te stellen met duidelijke voorstellen en de voorstellen in onderlinge samenhang te plaatsen ontstaat helderheid en kan ook de agenda beter gecommuniceerd worden. Het agenderen van groen en gezondheid in een duurzame setting moet al deze elementen bevatten: 1 politieke en maatschappelijke visies, 2 probleempercepties en 3 verbeterings- en/of veranderingstrajecten.

Een agenda moet scherp de ambitie neerzetten (niet te breed / te groot) wel realistisch. Ook dient bedacht te worden dat gedragsaanpassing bepaald niet eenvoudig is.

Ad 1 Visies

Het eerste element hierbij is: Agendeer dat groen de gezondheid bevordert! De visie dat groen of meer algemeen een groene leefruimte de gezondheid bevordert is niet omstreden. Wel is duidelijk dat deze visie nog lang niet bij iedereen tussen de oren zit. Alle belangrijke stakeholders: burgers, het medisch complex, overheden, architecten, corporaties, welzijnsorganisaties, verzekeraars, zorginstellingen kunnen leren van al toegepaste instrumenten en kunnen eigen ervaringen delen met anderen. Dus het gaat om doorpakken. Sluit aan bij onderzoeken zoals dat van de RMNO, Vitamine G en andere genoemde onderzoeken. Visies blijven altijd in beweging door nieuwe ontwikkelingen / onderzoeken, maar de basis: groen bevordert gezondheid staat, als een huis.

Ad 2 Probleempercepties

Probleempercepties zijn pas echt effectief en leiden tot een aanpak, wanneer deze gedeeld worden door de actoren bij groen en gezondheid. Door van de organisatie naar de mens te stappen, door de bereidheid om uit geijkte kaders te treden kan ruimte ontstaan om tot gezamenlijke actie te komen. Nuttig hiervoor is gevoed te worden door monitoring van praktijkvoorbeelden, door communicatie erover. Maar ook interdisciplinaire samenwerking en door dialogen in b.v. rondetafels kan een gedeeld perspectief ontstaan. Behalve een visie is dan ook een opvatting over de urgentie van groot belang. Ook de notie dat de huidige krediet- en klimaatcrisis extra mogelijkheden geeft is belangrijk. Een 'new green deal' is ook op dit terrein mogelijk.

Ad 3 Verbeterings- en veranderingstrajecten

1. Overheden moeten burgers ondersteunen bij het realiseren van de eigen programma's rond Groen en Gezondheid en duurzame leefruimte. Nieuwe interactieve vorm van beleid zorgen voor creatieve kansen en draagvlak.
2. Communities of Practice (COP's) verdienen ondersteuning door de overheid. Wees wel bedacht op luiheid door subsidieverstrekking!

¹ **Uit: Kinderen parkeren niet (gemaakt voor het innovatienetwerk)**

3. Zorg voor goed inzicht in lokale kennis; wat kan deze bijdragen aan nieuwe praktijken. Geef ieder probleem een lokale component; zoek altijd ook lokale oplossingen (maar maak er geen dogma van).
4. Gemeenten moeten/kunnen in de uitvoering van de leefbaarheidkwesties van de WMO ook in groen beleid vertalen.
5. Bevorder de vestiging van streekhuizen of creatieve broedplaatsen voor de lokale coördinatie van initiatieven.
6. Verander de opleiding en inzet van opbouwwerkers. Meer gericht op groen, leefruimte, duurzaamheid. Corporaties spelen een sleutelrol in de wijk. Zij kunnen die ook ontwikkelen voor groen en gezondheid.
7. De verzekeringspremie van zorgverzekeraars moet voor een deel gebruikt worden voor buurtbeheer in de zin van curatieve gezondheidszorg; een nieuw soort groene kruis.
8. Maak een lokale onderwijsagenda. Kansen beginnen waar kinderen zich ontwikkelen. Het onderwijs is nu te veel geprogrammeerd. Zorg voor basaal goed onderwijs (taal, rekenen en besteed de rest van de tijd aan de ontwikkeling van het sociale ik. Daarin heeft het natuurlijk complex een belangrijke rol.
9. Kleine successen laten zien. Maak het systeem zo dat goed gedrag beloond wordt.
10. Competentieontwikkeling voor groen en gezondheid is voor alle actoren belangrijk: al doende leren en al lerende doen.

H 7 Doorkijkje naar het vervolg

Een systeemverandering van het medisch complex is een enorme opgave. Het is niet toevallig dat de 10 hierboven genoemde agendapunten vooral gaan over de bevordering van groen en over het creëren van een gezonde leefruimte en minder over de inhoud van het medisch complex zelf. Er is dan ook van een transitie in de gezondheidszorg nog niet echt sprake. Wel zijn er aanzetten te vinden in diverse onderdelen van zorgsectoren. De positieve resultaten van heel veel projecten waarin groen een rol speelt bij leefruimte en welbevinden en ondersteund door de resultaten van wetenschappelijke onderzoeken maken de behoefte aan een systeemverandering duidelijk.

De vraag waarop een systeemverandering zou moeten worden aangepakt is daarmee nog niet beantwoord. Er zijn hiervoor een aantal mogelijkheden:

- Beleg bij een onderzoeks- of innovatie-instituut de vraag naar een gedegen onderzoek. Een klassieke aanpak die –op termijn- zeker interessante resultaten oplevert.
- Een tweede mogelijkheid is de lopende en nieuwe projecten op dit terrein te beschouwen stuwende krachten in de richting van een systeemverandering van het medisch complex. Daarmee wordt een passieve afwachteroute gekozen.
- Maak een netwerk- en actoren analyse om zo de relevante gegevens rond groen en gezondheid op een rij te zetten. Met die analyse kan de aanpak van een systeemverandering beter geformuleerd worden.
- Ontwikkel een voorlopige aanpak voor een transitie gebaseerd op de kennis van lopende (en nog op te starten) projecten. Met het uitgangspunt al doende leren en al lerende doen.

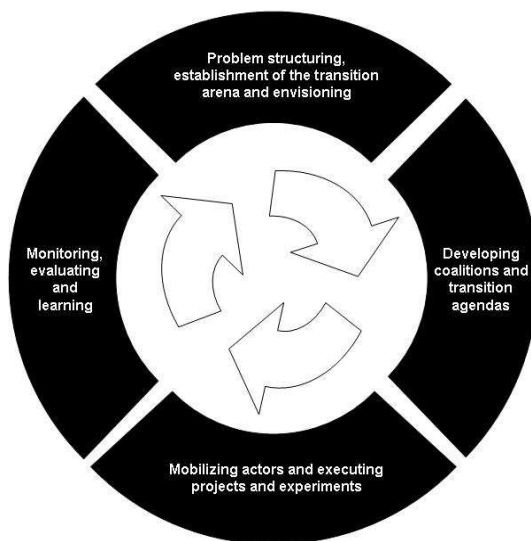
Deze laatste en favoriete aanpak met een vorm van transitie management geeft mogelijkheden om de visie op groen en gezondheid verder uit te werken; de probleemperceptie in discussie te brengen bij de meest relevante spelers; de agendering verder te ontwikkelen en tegelijk de ruimte te houden om de keuzes open te houden totdat er voldoende leerervaringen zijn om een transitiearena in te richten. Dit betekent ook dat de genoemde instrumenten en agendapunten door ieder die dat wenselijk vindt aan de orde gesteld kunnen worden. Het houdt zelfversterking niet tegen. Het is een democratisering van onderop.

Uit: De Amsterdam Agenda voor Stad en Platteland (gemaakt binnen ASOM)

Agenderen is een methode om systematisch beleid te ontwikkelen. Voor ASOM hoort daar standaard bij dat op interactieve en innovatieve manier met lokale initiatieven, bestuurders, corporaties en andere welzijns- en zorginstellingen wordt samengewerkt.

Deze veranderingsagenda moet een aanzet geven tot mogelijke structurele maatschappelijke veranderingen op het gebied van:

- ≈ de relatie stad en omgeving; de ruimtelijke ordening en
- ≈ voedsel; de consumptie en de wijze van produceren
- ≈ het creëren van efficiënte kringlopen
- ≈ mobiliteit en energie

Bij elkaar kunnen dit belangrijke elementen vormen voor een transitieagenda op weg naar een systeemverandering. Bijgaand cirkeldiagram geeft een globaal schema van een transition management cycle (Loorbach 2007).

Het beginnen met een Amsterdam Agenda voor Stad en Platteland kan een mooi begin vormen van zo een transitieproces.

Onderstaande tabel 1 geeft (niet uitputtend) elementen die als doel een rol spelen in de agenda en mogelijke

samenwerkingspartners die bij het inhoud geven van de agenda een rol kunnen spelen. Bij de doelen zijn alleen primaire doelen gerekend en niet mogelijke spin of effecten die ook optreden. ASOM gebruikt dit soort matrices om thema's van expertmeetings, seminars, rondetafels etc te presenteren waaraan met succes door deelnemers verdieping wordt gegeven. Het stimuleert ook dat de dialogen zowel proces als resultaat gericht zijn. Het is mogelijk om in de velden product/marktcombinaties te formuleren. Uiteindelijk ontstaat een breed gedragen veranderingsagenda. Doel is te komen tot een verandering van de systeemrelaties tussen stad en platteland.